

ĆWICZENIE

Widzimy się w kompoście! O wdzięczności i roli organizmów w przyrodzie

Podczas ćwiczenia uczniowie i uczennice poznają kompost jako środowisko życia wielu istotnych organizmów żywych. Odkrywają łączące je zależności oraz ich miejsce w przyrodzie. Zapoznają się z pojęciem destruentów oraz ich rolą w przebiegu materii przez ekosystem. Jednocześnie uczniowie i uczennice ćwiczą wdzięczność za istnienie każdej istoty żywej.

OPRACOWANIE: Katarzyna Dytrych, Ida Miczke

CZAS TRWANIA: 25 minut

POZIOM NAUCZANIA: klasy IV–VIII szkoły podstawowej

PRZEDMIOT: biologia

Cele zajęć:

- uczniowie i uczennice zapoznają się z pojęciem destruentów i rozumieją ich rolę w obiegu materii
- poznają organizmy zamieszkujące kompost
- praktykują wdzięczność wobec każdej istoty w przyrodzie

Kryteria sukcesu:

- rozumiem, czym jest destruent i dlaczego jest ważny w przyrodzie
- potrafię wymienić kilka organizmów zamieszkujących kompost
- czuję wdzięczność za istnienie wielu istot i ich wkład w funkcjonowanie świata wokół mnie

Kluczowe zagadnienia: kompost, destruenty, wdzięczność

Formy i metody pracy: rozmowa, praca w grupach, burza mózgów

Środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć: artykuły papiernicze, urządzenia z dostępem do internetu

Związek z podstawą programową: VII.1, 5

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Zaproś uczniów i uczennice do ćwiczenia, w którym poznają działanie kompostu, jednocześnie praktykując wdzięczność wobec przyrody. Możesz posłużyć się poniższym fragmentem:

Gdyby nie miliony, a właściwie miliardy stworzeń rozkładających codziennie tony martwej materii, chodzilibyśmy po dość grubej warstwie zalegających resztek. Jednak na co dzień nie zastanawiamy się nad tym, że ktoś wykonuje za nas tę niewidzialną, a bardzo ważną pracę. I tym kimś nie są wcale inni ludzie, a niewidoczne, maleńkie stworzenia.

Badania potwierdzają, że praktykowanie wdzięczności poprawia nasze życie, pozytywnie wpływa na odczuwanie szczęścia i satysfakcji z codzienności, pomaga też przetrwać kryzysy. Spróbujcie wykorzystać wdzięczność, inspirując się właśnie kompostem.

2. Poproś uczniów o przeprowadzenie burzy mózgów.

Zastanówcie się: za co mogą być wdzięczne organizmy, które żyją w kompoście. Co takiego sprawia, że ich funkcjonowanie może przebiegać bez zakłóceń?

Wokół kompostu wciąż jest wiele mitów. Niektórzy próbują założyć przyzmy kompostowe, jednak w trakcie rezygnują, bo zdają sobie sprawę, że kompost wymaga naszej uwagi, obserwacji, czasu oraz wiedzy. Spróbujcie więc spisać, co jest potrzebne organizmom rozkładającym martwą materię, a następnie zaznaczcie te elementy, na które możecie lub moglibyście mieć wpływ, gdybyście założyli kompostownik.

3. Podziel uczniów na grupy. Niech każdy zespół zajmie się innymi organizmami zasiedlającymi kompost:
 - bakterie denitryfikacyjne i promieniowce
 - nicienie
 - grzyby
 - dżdżownice
 - stonogi i prosionki
 - skulice.

Postaraj się obudzić ciekawość uczniów i wdzięczność wobec przyrody. Możesz skorzystać z poniższego tekstu:

Organizmy zasiedlające kompost zwykle nie są dla nas atrakcyjne wizualnie. Przypominają raczej istoty z innych wymiarów. Może warto jednak pokonać i zrozumieć własny strach i niechęć, i przyjrzeć się tym stworzeniom bliżej. Można zacząć właśnie od pocucia wdzięczności.

Spróbujcie znaleźć możliwie dużo informacji o tych stworzeniach żyjących w kompoście. Jak wyglądają? Jaką pełnią funkcję? Jak są powiązane z innymi organizmami? Dlaczego są ważne? Jakie przystosowania pomagają im robić to, co robią w kompoście? Następnie sformułujcie wyrazy wdzięczności wobec nich lub zachwytu nad tym, jakie są, jak funkcjonują, jak wiele epok przetrwały.

Wprowadź pojęcie destruentów i wyjaśnij ich rolę w przyrodzie.

4. Poproś grupy o prezentację efektów poszukiwań na forum klasy. Następnie zwróć uwagę uczniów i uczennic, że wokół nas jest wiele osób, które wykonują podobną niewidzialną pracę. Nie myślimy o nich na co dzień, często nie zauważamy efektów ich pracy. Poproś uczniów, by pomyśleli o takich osobach ze swojego bliższego i dalszego otoczenia.

Materiał powstał w ramach projektu współfinansowanego ze środków Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU) oraz w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Materiał wyraża wyłącznie poglądy autorów i autorek i nie może być utożsamiany z oficjalnym stanowiskiem Deutsche Bundesstiftung Umwelt i Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Wydawca: Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

Rok publikacji: 2025